

12 ~~106~~

GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. c. FACULT. DECANI,
PROPEMPTICON INAUGURALE
DE
DISSENSU
MEDICORUM.

X illis quæ curiosius
pensitata aliquam admirationem incu-
tere possint, non postremum esse puta-
mus, quod, cum Theologia, Jurispru-
dentia, Philosophia, ab antiquissimis
usque temporibus sic satis honorabili
loco inter vulgus habitæ sint, Medici-
na, etiam ex antiquis usque monumentis malè audivisse ob-
servetur; Cum tamen Medicinam ab ipsis Diis inventam, iis-
que præsidibus gaudentem, crediderit antiquitas, quod non
nisi cum Theologia ipsi commune esse poterat: Dum Juris-
prudencia & Philosophia, manifesto magis ex hominum cu-
riositate, æstimatione rerum arbitraria, & existimatione de
rebus, & ortum duxisse, & hisce fulcris inniti videantur. Ita
enim non solum nata est dura illa Catonis sententia de Medici-
cis, qua illos etiam dolosæ ac insidiosæ, grassandi, & homines
perdendi libidinis, insimulare non erubescit: Quod quidem
Porcio orî adscribi possit, per plures generationes vitia ad eò
infectari assueto, ut quæ deessent, fingere mallet, (intendat
in Scipionem calumniæ exemplo;) quam tacere: Et Plinii,
huic subscribentis sententia: Nec non semipoti illius & jam
in Cortabis occupati Sophistæ apud Athenæum scomma: quod
exceptis Grammaticis, plerumque nihil stultius sit quam Medi-
dici: Sed reperimus hujus contemptus atque malè opinionis
testimonia jam apud ipsum Hippocratem, tum hinc inde,
tum loco illo de Rat. Vi& in Morb. Ac: qui propterea con-
sideratu eodignior est, quod memorabilem etiam quandam
causam adjiciat, quæ medicinam plebi merito despectam magis,
& mutuum methodorum, quas alteruter adhibet calumniam;
Tota ars, inquit, magnam apud vulgum calumniam incurrit,
ad eò, ut nullam omnino medicinam esse arbitretur: Siquidem
in acutis in tantum à se invicem dissentiant artifices, ut quæ
alter exhibet, veluti optima reputans, ea jam mala esse alter

ex-

existimet &c. Sane vero non poterat quidquam aliud ex illa sese ipsos mutuo prostituendi levitate, quam animi abjecti & invidi stimulus, ad minimum in alterutro, aut, si utriusque methodus parem sinistrum eventum nacta esset, in utroque par inficitia, & tamen peritiam sibi arrogandi impudentia, factis probabili subsumptione inde colligi. Si jam hoc malum, dissensus nempe mutui, causa & origo non magis, quam objecti & effectuum dignitas consideretur, fieri non potest, quin pensatis Medicæ scientiæ atque artis fundamentis, quæ experientia & Arte absolvuntur, quasi sponte resulet, dissentientes illos aut plane falsa insimulatione inter sese mutuo certare; Aut rationis, vel experientiæ expertes esse, utrosque, aut alterutrum ad minimum. Sicut enim non semper succedit, ut inter duas contrarias sententias alterutra sit vera; Quando videlicet tota relatio, circa medium, nempe ad objectum circa, quod versari debet, non rectè instituta est: Ita fieri certe subinde potest, ut neutra sibi mutuo oppositarum sententiarum sit vera, sed vel mediæ quædam potius locum habeat, vel si oppositæ illæ à tramite suo aberraverunt, nempe debitum verum respectum ad suum objectum non retinuerunt, plane aliis quam hac via quærenda si veritas. Præterea, in tam latè patente medicinæ ambitu, & ab antiquis jam inde temporibus, plus nudis experimentis, quam solidis rationibus superstructa arte, vix aliter fieri potuerat, quin medicus, quantumlibet in una, quadam specie morbi curanda majorem peritiam assecutus, in alia imò aliis speciebus, non æque peritus, tanto magis deinde pateret adversariorum, sequioribus ejus successibus invigilantium exprobrationi. Certè, uti multa alia sapienter instituta memorantur apud Ægyptios fuisse, ita in medicina quoque laudem meruit illa consuetudo, qua vel singulis morbis, proprii medici vacabant, vel ad minimum unus & idem medicus non nisi paucis morbis tractandis admittebatur. Interim ne à proposito nostro excidamus, indignum profecto est, si quis arti sese accingat, subsidiis ad illam pertinentibus primariis posthabitis. Medicæ artis subsidia rationem &

experientiam esse debere, notum est; Rationem, dixeris, omnes homines habent: Certe: Sed in scholis didicisse oportet, quid inter sit inter potentiam & actum, inter dispositionem & habitum inter habitum infusum & adscititium. Ita sunt, qui etiam brutis speciem aliquam, sive specimen rationis tribuunt: Nec sic male, sano sensu: Sed ab uno horum expectare quod ab altero, aut ab uno ex omnibus, quod ab homine, nempe habili ratione jam instructo, absurdum sit: Interim dari homines, rationis suae adeo usque negligentes, ut antequam illam colant, in multis occasionibus à brutis superentur, quis nescit? Sicut autem haec in generalioribus rationis objectis, vera atque nota sunt, de ratione in genere minus exercitata; Ita est & illud certum, & magis quam expedit notum, quod etiam de reliquo sic satis exercita ratio, in proportione tamen ascendente, nempe ubi majore comparationis farragine opus erat, subinde non tam per impotentiam, quam impatientiam atque praecipitantiam, & quidem non raro, haud mediocriter à scopo aberret, & quod ait Comicus: cum ratione insaniat. Experientiae non minor & potest esse & solet, defectus; & quidem, quod bene notandum, non semper absolutus, ut nempe planè nullam harum rerum experientiam habere poterint tales: sed quàm maximè in Praxi copiosa versati, vel per negligentiam, vel per praecupationem, vel per antedictum justae comparationis subsidiorum defectum, nullum ex illa fructum capiunt: sed potius rationum & considerationum incurri, & in verba magistrorum jurati, eorumque quantumcunque etiam malè cohaerentia commenta, pro canonibus, de quibus addubitare religio esse debeat, observantes atque venerantes, mortem potius, offensam nempe illam, ex machina in agrum profilitentem, funesti eventus causam credere valerent, quàm aliquem, ex melioris experientiae defectu pullulantem, suum suorumque errorem. Ingens autem praeterea experientiae scandalum, & ab omni aeo, probabile est, fuisse, & hodiernum sanè quam maxime est, illa & rationis & circumspersionis experimentalis, aliquando inopia, aliquando inad-

ver-

vertentia, ut bonos etiam eventus, licet manifestò laboriosos, & quod sanè commiseratione dignum est, tanto magis ipsos laboriosiores, communiter suæ arti imputare gestiant Medici, & è talibus rebus experientias suas formare aut fovere: Cum tamen vel leviter advertentibus animum, vel innumeris exemplis occurrat, quod illorum, qui vel diversâ, vel nulla planè medicatione utuntur, non solum æquè salutare, sed longè satisfissimè, & longè certior, & tranquillior, & brevior sit, pariter omnino salutaris exitus, imò, & præsentior, & constantior plenaria euphoria stipatus, quam qui istis artificiis, & Medici peritiæ imputatis methodis resultat. Sanè verò plana est via, omnem quæ in morbo accidit difficultatem, sive istius periculossimæ indoli, sive cuicumque malæ fortunæ adscribere; exitum verò tandem, imò laboriosam eluctationem ex hisce malis, & vitæ ceu spoli reportationem, arti asserere: sed est profectò ea adeo jam extrita via, ut non solum hodie vestigia, ejus, internoscere appareat vulgus, sed etiam jam antiquitus, indigitante hinc inde Hippocrate, præsensisse: longè præsentissima verò hæc est occasio, qua Medicus Medicum notare, & diffidendi, non tam ansam capere, quam rationem habere possit. Gravissima interim est illa mortalitatis labe, ut communiter imprudentiam impudentiam in subsidiis habeat, & nemo odiosus quicquam & foveat & defendat, quàm errores. Unde, profectò nihil familiarius est, quàm ut illi, qui nullo rationis aut experientiæ laboriosiore apparatu subnixas, eoque ipso mirabilitate ipsis commendabiles vias suas methodos & positiones, illis, quæ aliter sese habent, non solum apud se ipsos anteferre soleant: sed etiam quascunque, non magis datâ, quàm arreptâ occasione, illas diversas insectari, & tam rebus, quàm hominibus, apud imperitos contemptum meliori: hi si meliorum illorum patientiæ tandem vim faciant, & defectuum propriorum suorum placitorum, demonstrationes extundant, quid possunt inde expectare, quàm sui quoque circaltalia existimationis detrimentum: quare fit, ut sicut illi alios apud imperitam plebem, ita hi ipsos apud peritiorum co-

hortem, contemptui exponant: adeoque tandem utrinque; non tam solum personarum amplius, sed ipsius Artis ludibrium, radices agat. Tanto gravius autem est, quando utrinque, imò è pluribus lateribus eccentricis inter sese dissidentes, & reciproce frivolis aut malè fundatis opinionibus disfidentes, inter se collisi, rationum suarum fragilitatem, tanquam ficulnea arma, publicis hominum judiciis denudant: & commonstrando, quod neuter veritatem affecutus sit, duo insignia incommoda incurrunt: nempe, ut non solum qualicunque æstimatione suæ perspicacitatis excidant, qua nempe in detegendis nævis opinionum ad verarum usi esse poterant: Sed etiam, pariter incommodam novam thesin, ejusque deductionem substituendo, illius defectus, quem in altero acerbe perstringunt, nempe rationis aut experientiæ, se ipsos obstringant & obnoxios reddant. Interim & objectum, circa quod hi dissensus versantur, & effectus, quos post se trahunt, non respondent illi sive opinionum, sive utriusque existimationis personarum ipsarum, levitati: quandoquidem sane eum qui imprudenter agendo, conservandæ bonæ de se opinionis immemor est, ejus jacturam experiri, nemini hominum iniquum videri potest: sed per dissensum Medicorum, ejusque causas hæcenus notatas, sanitatem amissam non modo non recuperari, sed etiam quamlibet meliorem viam, imò universam spem illius sternendæ atque communiendæ, everti ac intercepti, illud sanè iniquissimum, & prorsus intolerandum merito haberi debet.

Manifesta sunt hæc, & sanè dolenda; sed & consilii & auxilii expertia sunt, nisi quod feliciora tempora postera polliceantur. Ergò, dices, melius fuerit in re, remedium non ferente, etiam ipsa odiosa mentione superfedisse. Ego verò diversum sentio; ratus videlicet expedire, ut ad minimum ingenuis animis quæcunque occasio præbeatur, imò stimulus addatur, animoso ausu, & fociâ tandem operâ, pro virili eò enitendi, ut tandem desperatio illa omnis expectatissimæ ac justissimæ opis ac emendationis, ad minimum interpelle-

tur,

tur, & in locum turpissimæ illius, non pussillanimitatis, sed verius ignaviæ, tam seriam rem, quæ sanitatem atque vitam proximi concernat, indefesso studio emendandi atque iuvandi, tandem meliores conatus succedant. Studio utique, solertia, doctrinâ, assiduitate, circumspeditione, ratione atque comparatione, & attentissimæ experientie observatione, imò locupletis illius antiquæ experientie elucubratione, atque consultatione, opus hic erit; sed non deerit etiam operæ suæ pretium; si non laus & qualiscunque bona existimatio, de qua tamen apud posteritatem desperari non debet, quemcunque etiam ista tangere possint: certè tamen bona conscientia, in hisce rebus, præprimis vel juramento Medici sanctis, & ipsi incumbentibus, nihil à se neglectum, atque prætermisum esse.

Cum vero invidia nullis magis, quàm laudabilibus ac utilibus coeptis immineat, qui hujus impotentiam, nondum factis perspectam, nec dum aspernari & contemnere didicerunt, ne à laudabili sua, si nempe invidiæ metus abesset, in medium consulendi intentione dimoveantur, iis cautelâ loco inservire poterit, ut, quantâ fieri potest verborum moderatione, circa res ipsas solum sententiam suam in medium proponant: illis vero, quibus liberius, non solum inscitie, sed etiam malitiæ refragari indifferens est, per se jam innotuit, quod his cautelis invigilare, non quidem inutile, sed non æquè necessarium, imo neque semper honestum sit.

Illud autem quam maxime utique optandum esset, ut de quibus loquimur, Viri his rebus idonei, animis atque moribus ingenuis & liberalibus, & studiis etiam sufficientibus instructi, talia quidem in se susciperent; è contra, qui variis respectibus hisce rebus minus valent, iisdem superfederent. Ita non solum, minus esset Scriptorum, sed minus etiam in arte offenculo-rum, imò confusionum. Ne frustra hoc dicere videar, & veluti cum umbris pugnare, provoco ad surbam illam, non opinio-nem tantum de Febribus, quæ inde ab Helmontii temporibus medicinam nostram involarunt; Sed statim opinio-nibus

nibus talibus superfructarum Praxew, in morbis tam pe-
 riculosis, perplexis, præcipitibus, per ter pora sua in-
 gravescens, ubi rarissime sit locus Insignem aliquem
 errorem corrigendi, nedum bis peccandi. Ibi modo
 incandescens, nempe tumultuaria, Archæi: modo fer-
 mentatio Gastrica & Blastica ipsius & Willisii, modo Proteo
 mutabiliores vitiosæ effervescentiæ bilis & succi Pancreatici,
 & hinc Hydræ fecunditate pullulantes *μύχοι* saporis: mo-
 do scintillæ illæ flammulæ cordis, post Willisium, Jonæii:
 modo coagulationes sanguinis, Bontæ-Kœi: modo nescio
 quæ ex universis hisce rebus, & mechanicis aliis conceptibus
 metaphora, metamorphoses, mixturæ, bonæ *εὐλαΐες*, sed
 malæ *συνδρομαί*, variorum. Quot & quantæ speculationes
 non invaserunt etiam reliquam universam energiam & effi-
 caciam œconomix corporis, quatenus ad salutares conserva-
 tiones vitales, non utilis solum atque necessaria est, sed ex-
 quisite etiam apta ac proportionata: modo directio organica,
 tum sponte bene instruat, tum à medico & attendatur,
 & promoveatur: Quæ omnes, tam universis illis phantasiis de
 Febrium natura, quam in numeris aliis hujusmodi commen-
 tis, ita damnatæ atque rejectæ sunt, ut non, nisi *νοσησαί*, ab ipso
 morbo provectæ, quibus proinde, secundum justam conse-
 quentiam obfistendum potius sit, insimulatæ: eo ipso vero &
 vera historia variorum fonticorum affectuum, & vera patholo-
 gia, & tanto magis omnis solida & rationalis Therapia, omnis
 justa & tempestiva prognosis: Imò denique verax atque ef-
 ficax pharmacia: in confusiones insuperabiles projectæ sunt;
 In Praxi vero clinica, omnium bonorum iusto dolore atque in-
 dignatione, illa quæ Hippocrates jam suo tempore detesta-
 tus est, contradictiones, concertationes, lacerationes mutua,
 quotcunque concurrunt medicorum, coram & clam, præsentium,
 absentium: & ex his omnibus, non solum contemptus,
 sed etiam ludibrium & opprobrium totius artis, tam apud ple-
 bem, quam eminentis etiam dignitatis homines, evenerunt,
 & quam maxime indies eveniunt. Profecto certum me esse
 con-

confido, quod apud omnes cordatos hæc tanta Artis nostræ incommoda, detrimenta, imò opprobria tantum valitura sint, ut me ad emendationem harum rerum & cohortantem, & pro viribus connitentem, ab omni, siue invidia, siue arrogantia suspitione absolvant. Pluris certe interest, ut non magis veritatis, quam publicæ patientium utilitatis, imò securitatis, ratio habeatur, quam privatorum, & quod sperare fas est, etiam paucorum illorum, autoritatis ac opinionis. Confido verò benedicturum his rebus Deum, & subventurum diem, & iudicium intemeratum posteritatis.

Præmittere hæc placuit Disputationi Inaugurali de Venæsectione in Acuris, materia non minore inter Medicos dissenso vexata, quam habiturus est propediem

DN. JOHANN. WOLFGANGUS LOGES,

NETLINGA-HILDESIENSIS,

Medicinæ Practicus & Candidatus dignissimus,

DE cuius honesta profapia, liberali educatione, & studiis optimè excultis, ut, recepto laudabili more, aliqua in publicum proferamus. Natus ille est, parentibus, Viro Plur. Rever. DN. HENRICO LOGES, Pastore Netlingense, ministerii Præfecturæ Steutwaldensis Seniore optime merito; Matre, virtutibus sexum suum decentibus conspicua, ANNA MARIA, B. DN. CASPARI König / Solschensium Ecclesiastis meritisimi, filia. Hi parentes optimi, non solum ab ineunte ætate pietate atque bonis moribus imbuere filium charissimum cordi habuerunt; sed postquam etiam eò ætatis pervenit, ut rudimenta prima studiorum subire posset, domesticis Præceptoribus eundem informandum commiserunt, donec classicis præceptis idoneus, in Celeberrimum Gymnasium

F

Hil.

Hildesienſe Andream tranſmiſſus, Clariff. Virorum t. t. illius Directorum, Reſtorum, Con-Reſtorum, manuſtione fideliffima potius, ad altiora ſtudia ita preparatus eſſet, ut Academiam, pro medico ſtudio excolendo, cum fruſtu adire valeret. Celebrat autem ex his grata memoria, DN. JOH. WEISSENBORNIUM, poſtea Th. Doct. & Jen. Superintendentem, nunc B., DN. M. LOSIUM, nunc Gymn. Directorem, DN. AUSPURGIUM, jam Hanneveranæ Scholæ Reſtorem, DN. SCHWENZELIUM, Conreſtorem p. m., DN. LANGIUM, Cantorem, nec non DN. HOLTZHEUER, Arithmetica & Algebraica docentem. Integro itaque decennio ibi peracto, tandem Celeberrimam Philuream adiit, ubi totum ſtudiis applicans animum, Mathematica varia collegia atque exercitia in Geometricis, Aſtronomiſis, ſphæricis &c. habuit, privatim apud Excell. DN. WERNHERUM, DIZELIUM, SCHELLIUM; & publice CYPRIANUM in Phyſicis, HARDTIUM in Metaphyſicis, in Medicis B. DN. D. LANGII manuſtione ac inſtitutione locupletiffima potitus, univerſam doctrinam medicam, Curſu, ut loquuntur, etiam ſecundo repetito, auribus animoque exceperit, & Chymico Pharmaceuticas Demonſtrationes apud ipſum vidit atque comprehendit. Reliquos celeberr. Profeſſ. ſive privatim ſive publice docerent, cum ſtudio quoque ſecutus eſt, ſiquidem B. DN. D. FRISII præleſiones in Aph. Hipp. & morbos ventriculi; DN. D. BOHNII de Aff. Thor. Medicina forenſe, morbis capitis, oris, faucium: DN. D. PETERMANNUM, Seſſiones tres cadaverum utriuſque ſexus celebrantem, & Nuckii experimenta chirurgica illuſtrantem, DN. D. RIVINUM Phyſologica, Pathologica, Botanica tradentem, B. D. D. ORTLOBIIUM Chirurgica, D. D. SCHAMBERGIUM, Chymica & Phyſiologica explicantes, percepit: Privatiff. Collegiis interfuſit, B. ORTLOBII Chirurgico, D. D. SCHAMBERGERI Pharmaceutico, & Phyſ. Experim. D. D.

D. WELSCHII Anatomico, Botanico, & in Materiam medicam, D. D. SCHACHERI, Physiologico, Chirurgicarum operationum, & Anatomiae in meris humanis cadaveribus, demonstrativo; D. D. ETTMULLERI, in materiam medicam, & de Physicis Disputantis, D. D. ERNDL, & DN. M. NABOTHI, Medicinæ Candidati, Botanicis excursionibus. Publicum etiam specimen eruditionis suæ, Disputationem de mortuis ex Affectibus, sub præsidio DN. M. TRÜBE, strenuè defendit. His laboribus cum proxime quatuor annos consumisset, studio Medico Practico quoque optatò excolendo, pulcherrimam occasione nactus est, dum Viri Exc. atque Exper. DN. VOLCKMARI BODENII Archistri Moguntini & Schwarzbürgici, Grævæ Medicinam feliciter exercentis, cognatione etiam ipsi juncti, convivio potius, manu ductionem verè clinicam, nempe ad ipsos patientum lectos obtinuit, simulque & medicamenta, quibus Practicus hic Veteranus, à diuturna & constanti experientia fidere didicit, & quæ vel sibi soli hætenus reservaverat, ex benevola ejus & commendatione & communicatione comprehendit, atque debitam illorum præparationem non magis vidit & conspexit, quam ipsemet, juvat atque exercuit: Quamobrem se Viro ita optimè de sese merito plurimum obstrictum agnoscit. Cum hinc in animum induxisset Academiæ etiam Celeberrimas, Jenensem & Erfurtensem, videre, accessit non solum illas, sed & expertus ibidem est, tam Celeberrimorum Professorum, quam aliorum Doctorum maximum favorem ac humanitatem: Jenæque Anatomiam gravidæ simul perlustravit. Profectus inde est ad celebres illas Herzyniæ sylvæ fodinas atque officinas metallicas; ubi, ferventibus operis, velut universas operationes metallarias, simul conspexit. Tandem in patriam reversus, Praxin aggressus est Peinæ, eamque non magis in urbe, quam circumjacente ditone felicem expertus, ad impetrandam Jura atque Privilegia Doctoralia animum applicuit. Accessit hoc consilio Regiam nostram Fridericianam, aperuit

ruit modestè honestum suum desiderium nostræ Facultati, &
ut ad consveta examina ac specimina admitteretur, rogavit
Quæ cum ipsi patuissent, profectus in arte nostra revera o,
mni laude dignos, & qui, quæ petit Jura atque Honores
mereri possint ac tueri, nobis exhibuit, unde etiam pro ulti-
mo publico specimine, cathedram solennem ipsi aperuimus,
in qua Dissertationem de VENÆ SECTIONE IN FE-
BRIBUS ACUTIS publicè ventilandam sibi sumsit,
Quod cum sub meo, h. t. Facult. Decani præsidio, XII. die,
M. c. fieri, volente Deo, debeat, Illustrissimos, Illustres, Ma-
gnificos, Pl. Reverendos, Excellentissimos, Experientissi-
mos, Amplissimos, utriusque Reipublicæ Proceres, Sena-
tores, Cives, Hospites, quibus par est obsequiis, observan-
tia, officiis, humanitate demerendos, officii nomine invito,
P. P. Sub Sigillo Facult. Hal. Magd. X. Junii

MDCCLIII.

Ua 5316

ULB Halle
004 109 724

3

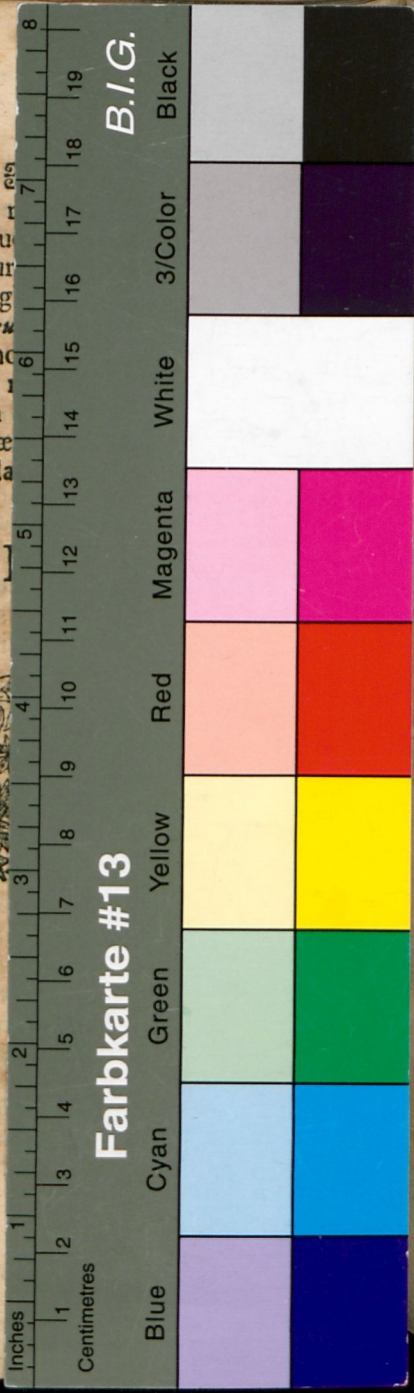
sb

WOM

12
~~106~~

GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANI,
PROPEMPTICON INAUGURALE
DE
DISSENSU
MEDICORUM.

